

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות		מס' ההוראה: 01-08		עדכון מס': 03
עדכון מס': 3		תאריך עדכון: 31.12.2015		דף מס': 1
				מתוך: 14

לכידה-בדיקה-חיסון-עיקור-והחזרה (TNVR) של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות

1. מטרת הנוהל

לתאר את תהליך הלכידה והעיקור של חתולי חוצות (free roaming cats) במסגרת תמיכת משרד החקלאות ופיתוח הכפר ברשויות המקומיות לצמצום מספר חתולי החוצות. בנוהל זה: מבצע TNVR - לכידה, בדיקה, חיסון כלבת, עיקור והחזרה. בנוהל זה: המונחים "חתול" ו"עיקור" מתייחסים לזכר או לנקבה.

2. אחריות לביצוע

- 2.1. רופאים וטרינריים רשומים ברשויות המקומיות הנתמכות.
- 2.2. הלכידה והעיקור יבוצעו ע"י המערך הווטרינרי הרשותי עצמו או באמצעות לוכדי חתולים מנוסים שאושרו ע"י הרופא הרשותי ו/או רופאים וטרינריים פרטיים וגופים ולונטרים שהרופא הווטרינר הרשותי מצאם בעלי כישורים מתאימים, בהתאם לעניין (לכידה/עיקור).
- 2.3. הרופא הווטרינר הרשותי אחראי לבדוק ולבקר את מבצעי הפעילויות הקשורות בתהליך הלכידה-עיקור-חיסון-החזרה של החתולים. עליו לבדוק ולהנחות את הגורמים השונים לעניין אופן הלכידה, הטיפול בחתולים, ביצוע העיקור, שחרור החתולים, ניהול התרשומות והדיווח.
- 2.4. הרופא הווטרינר הרשותי אחראי לתיעוד בכתב את כל שלבי הטיפול, החל מקבלת הפניה לעיקור החתולים והחלטת הרשות על ביצועה, עיקור החתולים ועד החזרתם למקום בו נלכדו.
- 2.5. תשלום יאושר ע"י הממונה לפי חוק צער בעלי חיים בשירותים הווטרינריים, בהתאם לנוהל השתתפות המדינה במימון ניתוחי עיקור וסירוס לחתולי רחוב לשנת 2015 (להלן "נוהל השתתפות במימון").

3. בחירת המוקדים בהם יעקרו חתולי חוצות:

- 3.1. בחירת האזורים בהם יבוצעו עיקורי חתולי החוצות תעשה ע"י השירות הווטרינרי הרשותי.
- 3.2. האזורים/קבוצות החתולים יבחרו בהתאם למצב בשטח ולמיקסום התועלת שבמבצע, הן לחתולים והן לתושבים ולסביבה, תוך שקלול הנתונים הבאים:
 - א. ריכוז פעילות העיקור בתאי שטח מוגדרים במטרה לעקר אחוז גדול ככל הניתן מאוכלוסיית החתולים באותו תא שטח.
 - ב. יכולת המטפלים בחתולים/הרשות להמשיך במעקב ובעיקור חתולי הקבוצה בעתיד.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03	מס' ההוראה: 01-08	שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות	
מתוך: 14	דף מס': 2	תאריך עדכון: 31.12.2015	עדכון מס': 3

- ג. פניית מאכילי חתולים האחראים על קבוצת חתולי חוצות מטופלים.
- ד. פניות תושבים למוקד בתלונה על מטרדים הנגרמים מריבוי חתולים.
- ה. שילוב טיפול סביבתי במקורות מזון זמינים שאינם מוסדרים (כגון פחי אשפה פתוחים, השלכת פסולת מזון וכד').
- ו. סיכון בריאותי או תברואי הקשור בנוכחות החתולים במקום.

4. ביצוע הלכידה:

- 4.1 יש להקפיד על תיעוד כל שלבי הטיפול, החל מהגשת הפנייה/התלונה, דרך בחינת האמצעים השונים וכלה בהחלטה ובאופן הביצוע.
- 4.2 כל רשות מקומית חייבת לדאוג שלרשותה יעמוד מתקן או מקלט בו ניתן להחזיק חתולי-רחוב לכודים לפחות למשך 48 שעות.
- 4.3 יש לפרסם בהודעה, לפחות 48 שעות לפני תחילת הלכידה, את מועדי הלכידה כדי לאפשר לבעל חתולי הבית להשאירם סגורים כדי למנוע לכידתם. רצוי לכלול בהודעה המלצה לבעלי חתולים ביתיים שיוצאים החוצה – לסמנם, למשל בעזרת קולר מתאים לחתולים.
- 4.4 הלכידה תבוצע ע"י מאכילי החתולים או ע"י לוכד מיומן שיאושר ע"י הרופא הווטרינר הרשות.
- 4.5 הציוד הבסיסי של הלוכד יכלול:
 - א. כלוב לכידה ידני.
 - ב. כלוב ריסון עם מחיצה הניתנת לתזוזה (squeeze) ודלת נוספת להעברת החתול.
 - ג. מלכודת מדרך אוטומטית עם דלת נוספת להעברת החתול.
 - ד. רשת ללכידת חתולים.
 - ה. מוט לכידה (יש להימנע ככל האפשר משימוש בו, למעט מצבים קיצוניים כמו חתול לכוד או מסתתר במקום צר).
- 4.6 הלכידה וההובלה של החתולים הלכודים יתבצעו באמצעים מתאימים תוך מזעור הסבל הנגרם לחתולים עקב כך. אין ללכוד חתולים בידיים.
- 4.7 יש להימנע מלכידת חתולות מניקות כדי לא לגרום למות הגורים.
- 4.8 לכידת החתולים תבוצע בעזרת מלכודות ייעודיות (מלכודת מדרך אוטומטית עם דלת נוספת, להעברת החתול לכלוב מתאים). יש לכסות מלכודת/כלוב בעת שמצוי בהו חתול כדי למזער את העקה הנגרמת לו.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03	מס' ההוראה: 01-08	שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות	
מתוך: 14	דף מס': 3	תאריך עדכון: 31.12.2015	עדכון מס': 3

- 4.9 במקום סגור אפשר להשתמש לתפיסת חתולים ברשת. חורי הרשת צריכים להיות זעירים כדי למנוע הוצאת הרגלים. החתול יועבר מייד לכלוב מתאים.
- 4.10 מפעילי המלכודות ומתקני התפיסה צריכים ללבוש כפפות עור המונעות נשיכה או שריטה של היד.
- 4.11 כל חתול שנלכד יירשמו פרטיו המזהים ובכללם: צבע, זוויג, סימנים מיוחדים **והמקום המדויק בו נתפס**. כשמדובר בחתול המטופל ע"י מאכילים קבועים, יש לציין גם את פרטיהם כדי להקל על תיאום השבתם למקום.
- 4.12 כלוב בו מצוי חתול ייסגר היטב באמצעי המבטיח כי החתול לא יוכל לפותחו.
- 4.13 העתק מהטופס בו נרשמו הפרטים יוצמד לכלוב בו מוחזק החתול בכל זמן. עם העברת החתול מכלוב למשנהו – יועבר הרישום בהתאם.

5. העברת החתולים למרפאת העיקור:

- 5.1 חתולים שנלכדו יועברו למרפאת הרשות או למרפאה אחרת שאושרה ע"י הרופא הווטרינר הרשותי. ראה סעיף 6.1.
- 5.2 העברת החתולים למרפאת העיקור תעשה ברכב מתאים, שאושר ע"י הרופא הווטרינר הרשותי. תא הרכב בו נמצאים החתולים יהיה ממוזג והטמפרטורה בו לא תעלה על 27°C . כמו כן אין להשאיר חתולים ברכב שהטמפרטורה בו יורדת מתחת ל-15 מעלות צלזיוס. אין להשאיר חתולים ברכב חונה בתנאים בהם יש חשש שהטמפרטורה תחרוג מהנקוב.
- 5.3 טופס מזהה הכולל את פרטי החתול יהיה צמוד למלכודת/כלוב בו הוא מצוי.
- 5.4 כלובי חתולים יופרדו זה מזה באופן שימנע מהחתולים לראות זה את זה או לפגוע זה בזה.
- 5.5 לא יונחו כלובים זה על-גבי זה, אלא אם הם מופרדים במשטח מחומר קשיח המונע זליגת הפרשות לכלוב שמתחתיו.
- 5.6 משך ההובלה למתקן בו מתבצע העיקור לא יעלה על 2 שעות נסיעה.
- 5.7 משך ההשהייה המצטבר של חתול בכלוב/במלכודת, מלכידתו ועד לביצוע ניתוח העיקור, לא יעלה על 18 שעות. במקרים בהם נדרשת החזקה למשך זמן ארוך יותר – יוחזק החתול בהתאם להוראות תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים)(החזקה שלא לצרכים חקלאיים), תשס"ט-2009.
- 5.8 במקרה בו מוחזק חתול מס' שעות רב לפני עיקורו, בעיקר במזג אוויר חם, יינתנו לחתול מים לשתיה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03	מס' ההוראה: 01-08	שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור – והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות		
מתוך: 14	דף מס': 4	תאריך עדכון: 31.12.2015	עדכון מס': 3	

6. ביצוע העיקור:

- 6.1. ביצוע העיקור יעשה ע"י רופא וטרינר, במיתקן הרשותי או במרפאה פרטית שהרופא הווטרינר הרשותי אישר. פרטי המרפאות יועברו מראש, לאחר אישורן ע"י הרופא הווטרינר הרשותי בהתאם לטופס ב' בנוהל ההשתתפות במימון (נספח א' בנוהל זה), אל הממונה לפי חוק צער בעלי חיים בשירותים הווטרינריים.
- 6.2. הרופא הווטרינר הרשותי יבצע ביקורות במרפאה בה מבוצעים ניתוחי העיקור, מספר הביקורות לא יפחת מביקורת אחת לכל 200 חתולים מעוקרים (או פחות).
- 6.3. העיקור יעשה ע"י הוצאת הגונדות (gonadectomy) – בזכרים הוצאת האשכים (orchietomy) ובנקבות הוצאת שחלות ורחם (ovariohysterectomy).
- 6.4. במסגרת המבצע יעוקרו חתולים שגילם 6 חודשים ומעלה. לפי החלטת הרופא הווטרינר הרשותי ובהתאם למיומנות המנתח, ניתן לעקר גם חתולים צעירים יותר.
- 6.5. קטימת קצה האוזן השמאלית (כ- 0.5 ס"מ) תעשה במשך העיקור כדי לזהותו בעתיד כמעוקר, הסימון ימנע לכידתם מחדש ויאפשר זיהוי חתולים בלתי מעוקרים חדשים שהתווספו לקהילה.
- 6.6. במקביל לעיקור יחוסנו החתולים כנגד כלבת, על חשבון הרשות המקומית.
- 6.7. מומלץ לשלב טיפול בנוזלים, טיפול באנטיביוטיקה רחבת טווח, טיפול נגד אקריות אוזן וכן עקירת שיניים אם הדבר נדרש.
- 6.8. חתול במצב ירוד או חתול הסובל ממחלה או פציעה, לפי שיקול דעת הרופא הווטרינר הרשותי, יעבור טיפול תומך או יומתו המתת חסד.
- 6.9. חתולה המעוקרת כשהיא בהריון מתקדם – יש לבצע המתת חסד לעוברים שברחם.
- 6.10. יש להחזיק חתול שנותח במתקן לפחות למשך 20-48 שעות בהתאם למצבו. באם פרק זמן זה אינו מספיק יש להשאירו במתקן עד להשלמת התאוששותו המלאה. אין לשחרר חתול שלא התאושש מההרדמה (למעט במקרה בו ניתן להעבירו למתקן מתאים להמשך התאוששות) ואין להחזיק בחתולים מעבר לפרק הזמן הנדרש להתאוששות. רופא וטרינר יבדוק לפני שחרור החתול שאין פתיחת תפרים והחתול מרגיש בטוב.
- 6.11. העתק מהטופס בו נרשמו הפרטים יוצמד לכלוב בו מוחזק החתול בכל זמן. עם העברת החתול מכלוב למשנהו – יועבר הרישום בהתאם.
- 6.12. החתולים יוחזרו למקום שממנו נלקחו בתאום עם המאכיל/מטפל (כשיש). **מומלץ לתאם את החזרת החתולים כבר בשלב הלכידה.**
- 6.13. דיווח על הניתוחים שבוצעו יועבר מהרופא הווטרינר המנתח אל הרופא הווטרינר הרשותי לפי טופס ג', אחרי שהרופא הווטרינר המנתח חתם עליו.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03	מס' ההוראה: 01-08	שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות	
מתוך: 14	דף מס': 5	תאריך עדכון: 31.12.2015	עדכון מס': 3

7. ניהול רישום:

- 7.1. הרופא הווטרינר הרשותי ינהל רישום מדויק על כל הפעולות שבוצעו על פי נוהל זה. דיווח אלקטרוני יועבר לממונה לפי חוק צער-בעלי-חיים בקובץ אקסל, בהתאם לנוהל תמיכת משרד החקלאות ופיתוח הכפר ברשויות המקומיות לצמצום מספר חתולי החוצות.
- 7.2. דיווח אודות ממצאי הביקורות שקיים הרופא הווטרינר הרשותי במרפאה בה מבוצעים ניתוחי העיקור יועבר, על גבי טופס ב'-חלק ב' שבנוהל התמיכה (נספח א' להוראה זו), בסמוך לקיום כל ביקורת כזו.
- 7.3. בכל עת יהיה טופס הכולל את פרטי החתול ומקום לכידתו צמוד למלכודת או לכלוב בו מצוי החתול. הטופס יכלול את הפרטים הבאים: מקום ומועד הלכידה (כתובת מדויקת), פרטי המאכיל/מטפל (שם ומס' טלפון), תאור החתול (צבע, זווית וסימנים מזהים). ראו טופס דוגמא בנספח ב'.
- 7.4. רישום מסודר ינוהל בכל אחד משלבי הטיפול. הרישום יכלול: תאריך ושעת לכידה, מקום הלכידה, פרטי המאכיל/מטפל (כולל מס' טלפון ליצירת קשר), תיאור החתול, פרטי הלוכד, כתובת מרפאת העיקור, תאריך ושעת החזרת החתול.
- 7.5. דיווח על חיסון החתולים כנגד כלבת יועבר למרכז הארצי לרישום כלבים רק אם החתול מסומן בשבב זיהוי אלקטרוני.
- 7.6. הרישומים ירוכזו ויוצגו לממונה לפי דרישתו בכל אחד משלבי ביצוע העיקורים במסגרת התמיכה.

8. נספחים

- נספח א' - אישור הרופא הווטרינר של הרשות המקומית בדבר התקיימות התנאים הדרושים להכרה במרפאה וטרינרית כמקום מאושר לביצוע עיקור וסירוס חתולי רחוב.**
- נספח ב' - טופס רישום חתול לכוד.**
- טופס ג' - טופס דיווח על ביצוע ניתוח בחתולי רחוב.**

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות		מס' ההוראה: 01-08		עדכון מס': 03
עדכון מס': 3	תאריך עדכון: 31.12.2015	דף מס': 6	מתוך: 14	

נספח א':

התנאים הדרושים להכרה במרפאה וטרינרית כמקום מאושר לביצוע עיקורים וסירוסים

כללי:

1. מבנה המרפאה והציוד יהיו במצב תקין.
2. יש ליידע הלקוחות בדבר שעות פעילות המרפאה וכן טלפון לשעת חירום בו ניתן יהיה לקבל עזרה בעת הצורך.

חדר בדיקה/ניתוח

ציוד:

- כיור וברז עם מים חמים/קרים.
- שולחן בדיקה קל לניקוי ולחיטוי.
- שולחן ניתוחים בעל גובה מתכוונן (במידה וחדר הבדיקה והניתוח משולבים, מספיק שולחן אחד).
- עזרי בדיקה כגון סטטוסקופ, מד-חום ופנס או מנורת בדיקה.
- משקל.
- ציוד ואביזרים לדיגום דם.
- מכונת גילוח חשמלית.
- מקרר.
- מנורת ניתוח ותאורת חירום.
- מקור חמצן ואמצעים להזרמת חמצן לבעל החיים ולהנשמה במקרה של אפנאה (לפחות אמבו).
- ציוד להרדמת בעלי חיים.
- ציוד ניטור בזמן הרדמה והתאוששות (מוניטור לב ו/או פולס-אוקסימטר. סטטוסקופ וושט יחשב כציוד מינימאלי לניטור).
- כל המכשור הכירורגי הייעודי לביצוע ניתוחי עיקור וסירוס.
- אוטוקלב.
- אמצעים לחימום בעל החיים בעת הניתוח.

חלק א' - אישור הרופא הווטרינר של הרשות המקומית בדבר התקיימות התנאים:

אני הח"מ, ד"ר _____, הרופא הווטרינר הרשותי של _____, מאשר בזאת בחתימתי כי בדקתי את המרפאה הווטרינרית שפרטיה רשומים להלן:

שם המרפאה: _____

שם הרופא הווטרינר ומספר רישיון: _____

המרפאה שייכת ל: _____

כתובת המרפאה: _____

טלפון המרפאה: _____ טלפון סלולרי של הרופא הווטרינר: _____

ומצאתי כי היא עומדת בתנאים המפורטים לעיל.

_____	_____	_____	_____
תאריך	שם פרטי ומשפחה	מס' רישיון	חתימה וחותמת

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03	מס' ההוראה: 01-08	שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות	
מתוך: 14	דף מס': 7	תאריך עדכון: 31.12.2015	עדכון מס': 3

חלק ב':

דיווח הרופא הווטרינר של הרשות המקומית על ביקורות במרפאת העיקור:

אני הח"מ, ד"ר _____, הרופא הווטרינר הרשותי של _____, מאשר בזאת בחתימתי כי בקרתי ביום _____ במרפאה הווטרינרית שפרטיה רשומים להלן, בזמן ביצוע עיקורים במסגרת הפעילות הנתמכת:

שם המרפאה: _____
 שם הרופא הווטרינר ומספר רישיון: _____
 המרפאה שייכת ל: _____
 כתובת המרפאה: _____
 טלפון המרפאה: _____ טלפון סלולרי של הרופא הווטרינר: _____

ומצאתי כי:

(1) תנאי ההחזקה של החתולים, העיקורים והטיפול בהם בהמשך בוצעו כהלכה.

(2) התקיימו הליקויים שלהלן:

תאריך שם פרטי ומשפחה מס' רישיון חתימה וחותמת

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

עדכון מס': 03		מס' ההוראה: 01-08		שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות	
מתוך: 14	דף מס': 8	תאריך עדכון: 31.12.2015		עדכון מס': 3	

נספח ב'

טופס רישום חתול לכוד

מקום הלכידה:

רחוב _____ מס' _____, שכונה _____

פרטי הלוכד

מועד הלכידה:

יום _____ תאריך _____ שעה _____

פרטי המאכיל / מטפל

שם מלא _____

כתובת _____

טלפון ליצירת קשר _____

תאור החתול:

זכר / נקבה _____ צבע _____

גיל _____ סימנים מיוחדים _____

בעיה רפואית (אם נראית לעין או ידועה למאכיל) _____

מרפאת העיקור:

כתובת _____ שם הרופא הווטרינר _____

מועד העיקור (תאריך ושעה) _____

חיסון כלבת _____ סימון אוזן שמאל _____ מס' שבב (אם סומן) _____

החזרת החתול:

בתיאום עם _____

תאריך _____

הערות:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

שם ההוראה: לכידה – בדיקה – חיסון – עיקור - והחזרה של חתולי חוצות במסגרת מבצע משרד החקלאות לתמיכה ברשויות		מס' ההוראה: 01-08		עדכון מס': 03
עדכון מס': 3	תאריך עדכון: 31.12.2015	דף מס': 9	מתוך: 14	

טופס ג'

טופס דיווח על ביצוע ניתוח בחתולי רחוב

דוגמה בלבד – הדיווח יישלח בהתאם למפורט בנוהל התמיכה

טופס דיווח לחודש _____

תאריך	תאור החתול						כתובת לכידה / הערות
	ז / נ	הריון ומס' גורים	גיל משוער	צבע	מצב גופני כללי (ירוד, תקין, שמן)	תאריך חיסון כלבת ומס' אצווה	

סה"כ נותחו: _____ חתולים זכרים _____ חתולות נקבות

פרטי הרופא הווטרינר שביצע את הניתוח וחתימתו:

 תאריך שם פרטי ומשפחה מס' רישיון חתימה וחותמת

 כתובת המרפאה בה בוצעו הניתוחים בפועל טלפון ליצירת קשר